

СПОРТ

ГалгӀайчен викала Латыранаькъан
Ахмада Россе кубке борза совгӀат
даьккхар

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№35 (12712)

Тов
буттг,
18 ди, 2025 шу

12+

2025
ГОД ЗАЩИТНИКА
ОТЕЧЕСТВА

80-летие
Победы в Великой
Отечественной войне
1941-1945 годов

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

ДЕЗА ДЕНОШ

ГалгӀайчен Кулгалхочо
даькъалаийцар, «Ер
Кавказ я» яха ТАССа
проект

4

КЪАХЪЕГАМА ЛАКХАЛЕНГА

ГалгӀайчен «ТИМ»
оалача предприятие
хьагойт дегӀаахар

6

ДЕШАР - СЕРДАЛО

Ишколашкарча
кулгалхой гӀончаш,
керда проекташ
йоаржаеш, къахъега
кийча ба

8

КХЕРАМЗЛЕ

Буро кӀалхарча ишкола
дешархой, экстремизма
духьалара сакхетам
кхебу

9

ТОЛАМИЙ НОВКЪА

«Газпром межрегионгаз
Наьсаре» яхача
моттиго, ЖКХас цхьана
дӀахьош бола болх
тоабеш латт

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Лакха хьокхамаш

ГалгӀайчен промышленность 2025 шера
дегӀайоагӀаш я

4

Денал

ГалгӀайчен
Кулгалхочо
кердача даржаца
даькъалавийцар,
Россе Турпал
Хьоашаланаькъан
Султан

2

Наха шоаш
хьаду хIамаш
65%-га кхоачаш
айде лаьрхIа ба
мехка кулгалхой

Аькхенаькъан Марем

2030-ча шера энергетически доацача цхьац-ца долча хIамай арахьа дIакхяхьара боарам 65%-га кхоачаш айбе лаьрхIа ба мехка. «Къамашта юкьер-ра коопераци, хIама арахьа дIакхяхьар» яхача къаман проектага гIолла дIабахьа лерхIаш болх ба из.

ДIадахача шера мехкара хIама арахьа дIакхяхьара болх 2.0 оалача экспорта боарам-ца тоабир вайцига. Къамашта юкьерча базарашка шоай хIама дохка оттаде безам болча мех-карча бизнесменашта, дика аьттув луш дар из гIулакх.

Укх шера ший болх дIахьохьош я программа. 20 млн рузкъа да цу оагIонца дар. Мех-кадаь, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша белгалдечох, массайолча оагIоряхьара гIо лоаттаду хIама арахецарашта - къамашта юкьерча гойтамашка дакъа лоацаш, «Россе хьадаьд» яха сертификат хьаэца гIо деш, иштта кхыдараш а. «ХIама хьа-деш барий оагIув хьаллацар тахан лоархIаме да.

Ер шу доладелча денз, 360 эзар доллар совгIа мах бола хIама арахьа дIадахийтад мехкара. Цо хьагойт, вай мехка хьаеш йола хIама арахьа дIаэцаш йолга», - яздыр ший ва-хара оагIонашка вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Мехкарча агропромышлен-ни сектора хIама тоалуш латт тахан. Укх тIехьарча пхе шера цу оагIонцарча кхачан хьал бархIаза дукхагIа хулаш ай-деннад. Керттерчарех да хьоар, ялат, бежана дулх, устагIан дулх, молаш дола хий.

ГIалгIайчен Кулгалхочо кердача даржаца даькъалавийцар, Россе Турпал Хьоашаланаькъан Султан

Аькхенаькъан Марем

ГIалгIайчен Кулгалхочун вIашагIкхетар хилар Россе Тур-палца Хьоашаланаькъан Сул-танаца, из даькъалавий-цар цо кердача гIулакха тIа дIатIавахийтарца. Гвардейски йоккхийча топий бIун сура ко-мандир хургва вай мехкахо. Хьоашаланаькъан Султан, ре-спубликан Кулгалхочо яхачох, «российски эпсара дикагIа дола масал да, гIалгIай къаман курал а я». Цу тайпара хоам «Сердало» газетага бир ГIалгIайчен Кулгал-хочун зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дIахьош дий-цар ЛаьрххIаца тIема опера-це (СВО) дакъа лоацаш болча бIухошта новкъостал дарах. Бел-галдир, бIухой хьалхарча тIема мугIарашка мел латтача хана, цар

Иалашонга хьажар керттера дек-хар хилар. Республикан Кулгалхо-чо аьлар, «Даьхен лорабой» яхача паччахьалкхен ганза филиал хи-ларал совгIа, республикан ер-рига министерствош, боахамаш дика дакъа лоацаш да бIухошта,

цар дезалашта новкъостал деча, царна 20 совгIа долча вахара аьт-тонех (льготех) дола гIо деш.

«Аз хьаллоац Султана яхар, вай юкьара декхар да, бIухой вахар, цар тIема низ лорабар», - аьлар республикан Кулгалхочо,

даим бIухой хьаллацара, царна эшар лоаттадара кийча хилар белгалдеш. Цо дийхар Хьоаша-ланаькъан Султанага, бIухошка шийгара ловцаш, царна даим нов-къостал лоаттаде кийча хилар дIаалар.

Мехкада: Тхона гу, юртбоахам дегIабоагIаш хилар

Аькхенаькъан Марем

ГIалгIайче гуш да ахар-хой даькъ тIа дика хувца-маш хилар. Республикан кулгалхочо Келаматанаь-къан Махьмуд-Иаьлас ший бувзама оагIон тIа дийцар керттерча толамех.

Эггара лоархIамергIа бола толам ба хьайбаш тIакхеташ хилар 72 эзар. Кхача арахецара хьокха-маш а кхы тIехьадусаш дац: шура яккхара боарам

74 - эзар тонн, хIаьта дулха продукци - 8 эзар совгIа тонн.

Республике иштта дика дIабихьаб ялат чуэца-ра болх - 113 эзар тонн, из дIадахача шера хинначул 2,5 дукхагIа я.

«Оаха дика шердеш латт сомий бешамаш дIаера дола дакъа а, цар дIалоац 1250 гектар, иштта гулбу 66 эзар тонн сомаш, кома-раш», - аьлар республикан Кулгалхочо; уж толамаш даха таро хилар белгал а

деш; йоккхача агроком-плекса, иштта зIамигача фермерски боахамаша цхьана къахьегарах. Царех цхьадолча боахамаша дика толамаш доах. Маса-ла, СоагIапчарча ферме-ра Малсаганаькъан Мухь-мада 47 центнер кIа чуий-цар гектара тIара, ерри-гаш а 100 гектар яр цунга; цо иштта леладу хьайбаш, хIара шера маьхалдоак-кхаш бIаь совгIа хьайба.

Кхыдола масал - Булгу-чанаькъан Берта ГIажарий-

Юртура боахам. Укхаза 1000 гектар совгIа хьалк-хеду ка бола ялат, даьтта культураш, цо ший ханна-хьа хий тохаш уж лелада-рах из хьувкъам лакхбелар 35-45%.

Хьувкъам совбоа-лаш, керда технологеш юкьейоахаш, ги лела-дар дегIадоагIаш хилар - цу дерригане а чIоагIъю ГIалгIайчен кхачан кхерам-зле, иштта из дика дегIаяра новкъостал а ду», - аьлар республикан Кулгалхочо.

ГIалгIай мехка дийцар, пайда хьатIабоагIаш йола моттиг чIоагIъярах

Аькхенаькъан Марем

ГIалгIай мехка кхетаче дIайихьар, республикан Кул-галхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас кулгал деш. Из хетаяь яр пайда луш йола кIийле чIоагIъяра, кьайлагIа балхаш леладарца кьовсам лоаттабара. Цига дакъа лоа-цаш хилар министраш, йоал йоахараш, суда пирстопаш, иштта Роспотребнадзора ви-калаш.

Республикан Кулгалхо-чун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша белгалдир, тIехьарча пхе шера республика цIенхаштга ший пайда лакхбеш хьайоагIаш хилар; 3,2 млрд со-магара 7,2 млрд сомага кхоа-чаш. Из, Макшарипа Махьмуд-Иаьлас яхачох, Иаьдала болх пайда баргболчча оагIоряхьа дIахьош хиларах да.

«Оаха пайда луш йола балха

оагIув дика вIашагIьеллай, бюджете хьачудоагIар теш-шаме хургдолаш, иштта хьа-лаш вIашагIдехкад дIахо из дегIакхувлара. Уж таронаш лаьрхIа я вахара декхараш кхо-ачашдара - ишколаш, берий бе-

шамаш хьалъяра, унахцIено дегIайоалаяра, наькъаш тоада-ра», - аьлар мехка Кулгалхочо.

Цо иштта терко тIаяхийтар йоал дIаялараи вахара хьалаш тоадараи юкьерча бувзама. Керттерча декхарех цаI да, йоал

ца луш лелаеш йола бизнес гу-чаяккхар. Мехкадас тIахьийхар, шоай доалахьара хIама хьаде-раш дIаязбара болх тоабара; марках дола товараш дохка-ра хьал учёт йолаш хилийтара, цох доагIаш дола йоала декхар

хьадаккхара.

Кхетаче чакхийоалаш, ГIалгIайчен Кулгалхочо вице-премьера тIадилар, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара йола план сиха кхоллар.

ГалгӀайчен Кулгалхочо даькъалайийцар, «Ер Кавказ я» яха ТАССа проект

Аькхенаькъан Марем

Ший 10 шу дизар дездеш я «Ер Кавказ я» яха ТАССа проект. ГалгӀайчен кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас портал даькъалайийцар, из кхеллача денца.

Ше ловца боккхаш, цо белгалдир, дӀадахача шерашка проект лоархӀаме хиннилга; мах бола истори, Ӏадаташ, культура гойтара майда хинна из дӀаоттарах; ГалгӀайче санна иштта кхыча Къилбаседа Кавказа моттигашка а. Мехкадас яхачох, лоархӀаме да, проекта теркама юкъе шоай къахьегамца, начӀалца республика а мохк а дикагӀа бе гӀертча наьха истори хилар.

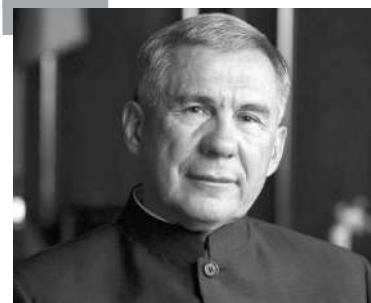
«4 эзар совгӀа материал, итташ эзараш хоамаш, йоа-

зош - цу дерригане хьакхеллар Къилбаседа Кавказа мехкий вахара куц. Аз баркал оал берригача цун болхлошта, уж шоай гӀулакх иштта

дика дӀахьош хиларах, республикаца бувзам болаш уж хиларах», - язду ший бувзама оагӀонашка республикан Кулгалхочо.

Юххера а, цо ловца баьккхар тоабо кхоллама толамаш дахар ловш; тешшаме бола дешархой кхы а дукхагӀа хилба шун, аьнна.

Хоржамашка котваьнна Татрий республикан кулгалхо даькъалавийцар вай Мехкадас

Аькхенаькъан Марем

Хоржамашка котваьнна Татрий мехка кулгалхо Минниханов Рустам даькъалавувцаш къамаьл дир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. 88% бахархоша мехка кулгалде из хержар.

Бувзама оагӀонашка ше яздаьчун юкъе, вай Мехкадас белгалдир, иззал наха Минниханов Рустам хьаллацар, царна цох тешаме, дика кулгалхо хетилга долга. «Цу гӀулакхо хьагойт, бахархоша хьо лоархӀилга, республикан кулгалдара моттиге хьох тешаме къахьегамхо царна хетилга», - аьлар вай Мехкадас, Минниханов Рустамга деча къамаьла юкъе.

Иштта вай республикан кулгалхочо теркалди шин республиканна юкъе массахана бувзам, барт хиннилга. Укх шерарча маьтсела бетта вай мехка вена хилар Татрий мехка кулгалхо. Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлаца цар дийцар, цъяна бувзам лоаттабеш дӀахо къахьегарах.

«Даьхен лорабой» ганзо МагӀалбике тӀаийцар, СВО бӀухо Ахкилганаькъан Адам

Гаьгенаькъан Мартина

«Даьхен лорабой» ганза хьалхарча даькъ тӀа, МагӀалбик-Шахьаре тӀаийцар, ЛаьрхӀаца тӀема операце мугӀарашка латташ, ког боацаш виса доакъашхо, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага цу моттигерча зарбан болх лелабераша.

Петербургерча дарбанчера цӀавеча, Ахкилганаькъан Адам ше вера ганза кулгалхочунна Оздой Муслима, иштта вахара дешаш къестадеча Коазой Хьамида, ший

хьашташ кхоачашдеча цар дика дакъа лацарах, баркал ала.

БӀухочо дийцар, бувзама оагӀонашка ганзо ший хьал дӀакхайкадарах, из массана хьа дӀахезар; республикан кулгалхоша новкъостал дир шийна, яхаш.

«Со дарба деш мел волча хана, сона хоалуш дар пачахьалкхено, мехкахоша, гаргарча наха, дог лазаш бараша се хьаллоацаш хилар. Дукхача наха телефон йийттар сога, дарба хулий хар дезаш, аз баркал оал царна», - аьлар Ахкилганаькъан Адама.

Белгалду, хьалхагӀа «Сердало» газета яздаьдар Адама исторех, шийна йоккхий човнаш яьале а, цо шиь ах бутт тӀема мугӀарашка баь-

ккха хиларах, из лоархӀаш вар де доацаш бейнарах. Цо тӀеххьарча денга кхаччалца, Луганска тӀема оагӀув дӀахецанзар.

Де доацаш тӀема аренашка вайнача СВО доакъашхочун, дезал хьаллоац мехка

Гаьгенаькъан Мартина

Украинерча тӀема аренашка де доацаш вайнача бӀухочун Хочубаранаькъан Назира дезала терко лоаттаеш ба «Даьхен лорабой» яхача ганза мехкарча филиала болхлой.

«Укх деношка, цун дезало дехар даь, кӀира хьа ца доагӀаш лаьтта хий тоадеш хилар болхлой. Хий сецача юкъа, ший цӀенгара километрага кхоачаш боаллача хьаста тӀара хий кхухьаш яьхай бӀухочун цӀен-нана Яражанаькъан Залина», - йоах тхога бенача хоам.

Кхалсага дувцадох, моттигерча администрацегара гӀо дийхадар цар, бакьда из хин турба ййккха моттиг хьаахка машин хиланзар.

«Классера кхетаченаш» яхача проекта хьаьша хилар, СВО доакъашхо волча Келиганаькъан Мухьмад-Баширах

Гаьгенаькъан Мартина

Долакха-Юртарча № 3 йолча ишкола дешархошца кхетаче дӀахьош хилар, СВО доакъашхо волаш лакха денал гойтарах, Жукова цӀерах йола майдилгаш еннача Келиганаькъан Мухьмад-Баширах. Из хоам «Сердалога» бир ишколера.

«Берашта вайзар взвода кулгалхочун гӀонча, цӀера ала беттача машиний батальона хьалха латташ, Украинерча тӀема аренашка ший

цӀи йоаккхийташ хьавоагӀа мехкахо. Мухьмад-Башира берашта дийцар тӀема моттигашка лораде дезарех, вай къаман бӀухоша цига гойтача майралах, ший тӀема наькъах. БӀухочо мел дийцачунга ладувгӀаш дагӀаца берий дукха хаттараш дар.

Даьхен визза воӀ волаш дӀачакхвала малагӀча тайпара оамалаш хила еза, дийцар кхувш латтарашта тӀема никъ дика бовзаш волча бӀухочо», - йоах тха газетага бенача хоам.

Келамата-наькъан Іалихана денала, турпала никъ бовзаш ба мехка

Султиганаькъан Йоакъап

Российски паччахьалкхен исторе лоархІаме моттиг дІалоацаш я Россе ФСБ терроризм яхача зулама духьала къовсам лоаттабеча оагІон болхло волаш, къахьегаш хиннача Келаматанаькъан Макшарипа Іалихана цІи.

2007-ча шерарча тов бетта 17-ча дийнахьа, хаьдар цун вахара никъ. Цун гаргарча, бовзаш, из везаш, цунца цхьана болх дІахьош хиннача наха дикача дешашца дагалувц деналах визза хинна из къаман эздий воІ. Россе Президента амарца, 2007-ча шерарча лайчилла бетта 4-ча дийнахьа Россе Турпал яха цІи чІоагІийр цун тІехьа. Кхерам яхача дешо юха ца тохаш; хьинарца, боккха низ Іобилла ший болх дІахьош лаьтта эпсар Денала орденца, майдилгашца белгалвир. Эггара халагІа йолаха эттача хана, зуламхошта духьала къовсам лоаттабир цо, ди-бийса ца къовсаш.

Террористашта, зуламаш доаржадеш мел лийннарашта духьаллаьттар из, ший вахара никъ хаддалца. Республике, иштта берригача мехка машар, цхьоагІо оттар, нах цхьаккха хІамах кхераш боацаш, паргІата бахар дезар Келаматанаькъан Іалихана. Тахан из вовзаш хиннарашта иштта волаш дагаух из; кхувш латтача тІехьенга дувц, турпал хиннача къаман сийдолча виІий вахара наькъах. Цун цІи лелаеш урамаш, дешара моттигаш, спорта яхьаш я мехка.

Дешархоша, студенташа цун къахьегамах бизза хиннача вахара наькъа хетаяь кхетаченаш дІакхухь хІара шера. Дуккханешта масал долаш ваьхар из саг, шийна тІехьа сийрда, турпала гІулакхех йизза йола цІи юташ.

ГІалгІайчен промышленность 2025 шера дегІайоагІаш я

Аькхенаькъан Марем

ТІеххьарча хоамаша яхачох, 2025 шера аьтинга бетта 1-ча денга кхоачаш, промышленноста арахецача хІамай борам 109,6% ба, хІаьта бийдалах хІама хьаеча даькъ тІа из я 100,1%. Уж хоамаш доаладу ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Діадахьийта товар юкъара дІалаьрхІача, иштта балхаш кхоачашдара боарамга диллача, из да 7,58 млрд сом, царех 3,57 млрд сом дІадода бийдалах хІама хьаеча даькъага. Діадахача 2004 шерга хьежача, промышленноста арахецача хІамай боарам 111,6% ба. Юкъара дІаяхьийта продукци я 18,2 млрд сома боараме.

Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас терко тІаяхийтар, ГІалгІай Республикан промышленность дегІаяра Ганзо керттера дакъа дІалоацаш хилара, из хьакхеллай 2021 шера. Цо Іалашо ю таханарча заман технологеш юкъейоахача, ахчан кхоачам лоаттабара, иштта хІамаш арахецачара балха хьал тоадара.

«Республикан хІама арахецачар таронаш чІоагІъю, Россе цаІмара йоацача кІалах гІирсаш деча даькъ тІа беча балхо, из юкъейоалаьый РФ Минпромторга кластера реестра оагІой бетта 2022 шера», - аьлар Макшарипа Махьмуд-Іаьлас.

Цул совгІа, карарча шера

дІайолаяьй республикан программа, из хетаяь я саг чу ца вагІача авице даькъ тІара болх дегІабоалабара, иштта хьайийлай цу технологешца Іилман кІийлен тІа хІама кхолла центр.

Ший бувзама оагІонашка республикан кулгалхочо белгалдир: «Карарча шера даьхача то-

ламаша хьагойт, мохк нийсача наькъ тІа хилар. ЛоархІаме да, из дар аьнна, вай юха ца совцаш, дІаходолхаш хилар, дегІаахара керда никъ лохаш. Цо таро лу вайна керда балха моттигаш хьакхолла, мехка яхьан оагІув лакхбе, инвестицеш юкъеяха».

«Барта йоазув» яхача кхетачен доакъашхо хилар вай мехкахо

Гаьгенаькъан Мартина

Терроризм, экстремизм яхача доккхача зуламех кагирхой лорабарах йолча Ерригача Россе кхетачен доакъашхо вар вай мехка цу оагІонцара болхло Охценаькъан Ислам. Из хоам «Сердалога» бир «Машук» яхача моттигера.

Пятигорске дІайихьача йоккхача кхетаче дакъа лоацаш, вай мехкара 89 моттигера цу оагІонцарча балхах вола 100

саг вар. Кхетачен керттера декхар - цу доккхача зуламашта духьала къовсам лоаттабар кагирхошта юкъе доаржадар.

Иштта цига дийцар къамашта юкъе довнаш леладар, барт бохабеш дола гІулакхаш доаржадар эггара доккхаргІа дола во долгах. Лакха говзал йолча кхелахошта юкъе волаш болх дІахьош вар цига вай мехкахо Охценаькъан Ислам а. Тайп-тапарча моттигашка воча гІулакхашта духьала доаржаде дезараш белгалдир цига.

«Тахан вай дерригаш фийла хила дезаш ха я. Воча гІулакхех дувцар кхоачам болаш дац, царна духьале ергьараш, уж дохадергдараш доаржаде деза вай къонача тІехьен юкъе. Кагирхошта цхьана пайда беш хургІола, тахан эшаш йола проекташ хьакхоллаш, дІа-хьа йоаржаеш болх дІабахьа беза», - дийцар Охценаькъан Ислама.

Из кхетаче дІаяхьа вІашагІьеллараш бар Роспатриотцентр, «Машук» яха дешара моттиг.

ГІалгІай мехка болх дІахьош ба, кашамаш тоадеш

Аькхенаькъан Марем

ГІалгІай мехка дІахьош ба кашамаш тоадара боккха болх. Карарча шера дика гІулакхаш лоаттадеча «САФМАР» ганза проектах ерригача республике гІолла тоаде лаьрхІад 20 бусалба наьха а, иштта эрсий а кашамаш.

Мехка кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, уж тоадара юкъедолхаш хилар кхьыдола балхаш а, гонахьа карт яр, такилгаш дахкар. Проекта чудоагІаш, иштта

хьакхоллаш да цу кашамашта тІадолхаш дола наькъаш, хьалъеш я саг дІаволлаш леладеш дола гІирсаш лоаттаду гІишлош.

«Баркал ала лов дика гІулакхаш леладеча мецената Гуцаранаькъан Михаила, «САФМАР» ганза, цар мах баь варгвоаца дакъа цу балха юкъедарах. Цхьана вай лораду дин, культуран мах бараш», - аьлар Мехкадас.

2023 шера денз, ГІалгІайче тоадаьд 80 совгІа кашамаш, цу юкъе 60 бусалба, 10 кераста наьха.

Промышленни технопарк хьалъе 500 млн ахча лургда вай мехка

Аькхенаькъан Марем

Промышленни технопарк хьалъе федеральни грантагa гIолла 500 млн сом ахча лургда вай республиканна. «Пайда беш, дика экономика» яхача къаман проектагa гIолла йоаржаеш проект я из. Россе экономика йоаржаярах йолча Министерстве могадаь, федеральни оагIонга гIолла дикка техка дIахьош гIулакх да из.

Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир, из технопарк вайцига дикка пайда беш хургхилар. КIалах еча хIамай промышленность дикка тоаярал совгIа, зIамига, йоккха бизнес хьаллоацаш, болх бе керда моттигаш Iалашьеш, кердадараш юкъедоахаш хургда из.

«ПалгIайчен кхоанен беркате гIулакх хургда цох. РФ Президент хьалхагIа белгалдаьдар, 2030-ча шера бизнес лаьрхIа хьалъаь 100 промышленни технопарк хила еза аьнна», - хьоахадир вай Мехкадас.

Республикан хьал тоадара тIехьа къахьегаш болча къонача болхлошта, инженерашта, бизнесменашта аьттув луш хургья технопарк. Иштта йолча технопарка боккха пайда бергба зIамигача, юкьерча бизнеса, лабораторешта, инженерни моттигашта, кхьдарашта. Из деррига а вай мехкара экономически хьал тоадеш хургда.

ГалгIайчено, Санкт-Петербурго туризма даькъ тIа бувзам лелабергба

Гаьгенаькъан Марина

Санкт-Петербурга законаш кхоллача гуллама кхетаче дIахьош дийцар, кхетаченаш дIаьхьара дешаш, укх шера Гинбухен столицан, ГалгIай Республикан юкъе бувзам лелабара яьча чIоагIонах, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага

ГалгIай Республикан цигарча массазарча викалаша.

«Дувца оттадаь дош дар наькъа карта хьакхоллар, иштта туристаш ахар Санкт-Петербургега баьнна, «ГалгIай мехка». Гулламе дакъа лоацаш хилар цунна чуйоагIаш йола комитеташ, иштта масса-

ханара социальни политикан, унахцIенон дешаех йолча комиссе викалаш», - аьлар хоам.

ГалгIай Республикан Гинбухен федеральни куран тIарча викала Овшанаькъан Муслима, туристически агентства кулгалхоша, Санкт-Петербурга социальни страховане Ганза, ГалгIай Республи-

кан туризма Комитета шоаш кийча хиларах аьлар, Петербурга бахархой экскурсе ахара йола проект тахка. Санкт-Петербурге гIолла йолча Россе Вахара ганза викала хьалхадаккхар, ГалгIайчен сага могашал тоаяра йола моттигаш фонда реестра юкьейоалаяр.

Промышленни туризм йоаржаеш ба мехка

Гаьгенаькъан Марина

«4БРА» яхача хIамаш тега-ча фабрике берашца экскурси дIайихьар туризмах йолча мехкарча комитето; промышленностах, таьрахьашца дувзаденнарах йолча министерствос. Из хоам «Сердалога» бир цу гIулакха хьалхалатгара.

«Экскурси дIахьош, «Дикача наьха клуб» яхача оагIонца бувзам барашта дийцар хIамаш

тегача моттиге дIахьоча баллах. Массехк даькъах латташ яр экскурси. Эггара хьалха бераш дIачудигар хIамаш тегаш бараш къахьегаш боахкача моттиге, цул тIехьагIа таханарча технологешца дувзаденнараш дайзийтар царна», - йоах тхогарча хоам.

КДЛ ганза болхло йолча Субботина Екатеринас белгалдечох, иштта йола экскурсеш кхувш боагIарашта чIоагIа лоархIаме я, вахарера гIулакхаш довзара тIехьа.

Бизнес лелае аьттув лу, вай мехкарча пенсионерашта

Аькхенаькъан Марем

«Пайдане, дика экономика» яхача къаман проектагa гIолла йоаржаеш йолча «Дото старт» яхача федеральни программо бизнес йоаржае аьттув лургба вай пенсионерашта.

Мехкадаь зарбан болх лелабераша белгалдечох, цхьацца хIама хьадеш къахьега безам болча боккхагIа болча бахархошта, шоай цхьа хIама хьаделла аьттув лу цу программас.

Цхьацца хIаманца шоашта ховр, Iомадаьр доаржаде вIаштIехьа да цар тахан. Программанна юкъе да бизнес лелае эшаш долча дешара оагIонца дувзаденнараш, таьрахьашцара говзал, ахчанцарча кхерамзленца дувзаденнараш. Цул совгIа, царна эшар дIахьехаш нах хургба, толашагIа йолча бизнес-проекташта гранташца гIо дергда; иштта ховр, Iомадаьр дIа-хьа эца, вIаший доаржаде йиш хургйолаш тоаба вIашагIйолла аьттув ба.

«Пенсе бахача наха гIо

дар, цар оагIув хьаллацар тахан лоархIамеча декхарех да мехка. Ха яха нах эггара дукхагIа хиларца, Россе регионашта юкъе хьалха латташ да вай», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас цу программах дувцаш. Программан юкъе дакъа лаца безам бараша укх бетта 26-гIа ди тIакхачале Наьсарерча «Са бизнес» яхача моттиге чудала деза ший дехар, е рф.дотостарт керттерча сайте. Даькъа лацар мах бала безаш дац.

Ший балха боарамал тӕхвӕннача хъакима, суд ергъя Магасе

Йовлой Ясмина

Мехкарча паччахьалк-хен моттиге кулгал деш хиннача хъаки-ма духьалара гӕулакх тохкаш болх дӕбихьар Магасерча таъдала болхлоша. Балха тӕа лораде дезараш лорадеш воацаш, ший лоӕаме хъовзарах 12 миллион сом совгӕа зе даъд цо.

Из хоам «Сердало-га» бир тохкама болхлоша. Цар белгалдечох, 2021-ча шера наджго-анцхой беттагара 2022-ча шера аьтинга бетта-га кхаччалца, коммерче-ски моттигаца 12 милли-он сом совгӕа долча ахчах 51 машин йохкаш болх дӕбихьаб цо.

Бакъда цох цъха дакъа - 5 миллион сом ахча мара хъаденна воацача сагага машинаш дӕалуш, каьхата кулг яздаъд цо. Тӕхьагӕо, машинаш кхоалагӕа волча, кхыча сагага ехкай рузкъан гӕулакхех йолча мехкарча министерствон 6 млн зе деш. Из зе мет-таоттадайтӕд цунга.

УФСБ, прокуратуран болхлоша дӕбихьача тохкамах, хъадиыллад гӕулакх. Суде чуденнад из дӕахо тахка.

Гӕлгӕайчен «ТИМ» оалача предприятие хъагойт дегӕаахар

Аькхенаькъан Марем

Гишлон екъа вӕшагӕийна хӕламаш арахецаш йола «ТИМ» ООО яхача предприятие балха овсарле лакхлуш я. Из гуш да завода укх тӕхьарча хана хъа-гойташ долча ахчан а, гӕирсаш арахецача а доакъой хъалаш-ка хъежача.

Дӕадахача шера тӕадетта дӕадахийта товараш хилар 51,6 эзар тонн, хӕагта пайда - 462 млн сом.

«Предприятие хӕама лакха дикал йолаш хиларах, цахад-даш болх дӕахьош хиларах бола толам ба из, цига керттердар да

шоай лоборатори хилар.

Цо тӕалашбу дукхача оагӕорахъара арахецаш мел болча гӕирса тӕахьожам лоатта-бара болх: бийдалгара кийчача продукцегӕа кхаччалца», - аьлар Гӕлгӕайчен кулгалхочо Кела-матанаькъан Махьмуд-тӕаьлас.

«ТИМ» яха завод гӕишлон вӕшагӕийна хӕламаш арахецаш я, цу юкӕе ингале тӕакъа, инга-лигранит, боккӕонца цӕенача кхера лаьрхӕа дола клей, иштта йовхала духьалъотташ а шту-катурканна а лаьрхӕа дола кхы-дола гӕирсаш. Компане хӕама

маьхалдоаккх Къилбаседа Кавказа доазон тӕа, иштта из дӕадохийт Эрмалой мехка.

Заводо мехка промышленни комплексе дӕалоац лоархӕаме дакъа, цо лаьрхӕад ше арахе-цаш йола хӕламаш тӕхьарча ше-рашка дукхагӕа лоаттае.

Россеташа Гӕлгӕайчен подстанции тоаяра дӕахьожадергда 16,2 млн сом совгӕа ахча

Талой Муса

«К ъ и л б а с е д а - К а в - каза Россеташа»- «Ингушэнерго» цӕенхаштта тоаеш я подстанции 35/6 кВ «Илдарха-Гӕала». Цига тех-нически балхаш дӕадахъа хъожадаъд 16,2 млн сом.

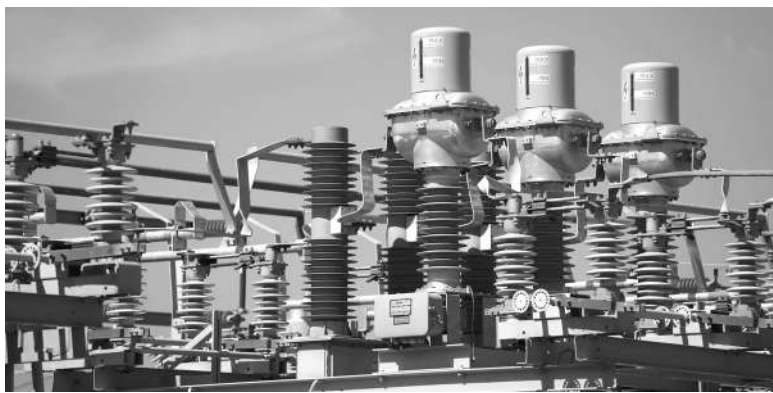
Ток лоаттаю центр «Ка-рабулак» тӕалашо еш я тока-ца Илдарха-Гӕалан, Яндарен, Эбарга-Юрта. Цун болх дика хиларах тийша да 19 эзар цӕа, иштта 24 вахара лоархӕаме моттиг. Цу юкӕейоагӕлаш я Магасера «Къулбехьен аз-

ролелам» яхача филиала болх тӕалашбу центр, ишкола, берий беш, насосий стаци, унахцӕенон моттигаш.

Энергетикаша подстанции хувцаргъя йиъ выключатель 35 кВ: къаьнара, шоай ха яь-ккха яьннараш дӕа а яьха, кердаяраш дӕаоттаергъя.

Уж лаьрхӕа я хъалсагара, дӕайоаяра тока хъал леладе, нагахъа санна тока саьргаш вӕшагӕикхийтта моттиг нийс-лой - ше-ше ток дӕайоаяра.

Цул совгӕа, говзанчаша хувцаргба энергомоттиге-ра кхоъ гӕирс, тока низ ай-лургбоацаш а догӕлаш делхаш

ди къувкъача хана боарамал дукхагӕа низ тӕларгбоацаш а 35 кВ йолча. Балхаш дӕахьош да «Ингушэнерго» филиала 2025 шера техниче-

ски гӕулакх дара, энергомот-тиг тоаяра йола программа кхоачашъеш. Цигара балхаш йистедаха лаьрхӕад энергетикаша карарча шера тов бетта.

Кердача тохкамий бокъонех дийцар МЧС

Йовлой Ясмина

Кердача тохкамий оагӕонцарча бокъонех дув-цаш, кхетаче дӕайихьар вай мехкарча Росс МЧС керт-терча даькъе. «Сердалога» из хоам цу моттигера бир.

«Керттера болхло волча тӕахилганаькъан Мусас бел-галдир, цӕерцарча кхерам-зленца дувзаденна хан-ханнахъа цъаьца моттигаш-ка дӕа-хъа ахар дӕадаьккхалга, тохкама болх дӕакухъаргба

кхерам геттара лакха болча моттигашка. Цу юкӕейолх ишколаш, берий бешамаш, моллагӕа бераш чудола мот-тигаш, унахой бадаш йола дарбанчеш», - йоах тхогарча хоам.

Нагахъа кхоачамбоацараш гучадаьлча, прокуратурага, Ростехтӕахьожаме оагӕонга дӕалу из гӕулакх.

Иштта йолча кхетачена-ша шоай болх таханарча хано дӕадеххача тайпара дӕаоттабе-гӕо ду инспекторашта.

ГалгӀайчен технопарк

ГалгӀайчено хьалъергья кӀалан промышленноста технопарк

Курсенакъан Ибраһим

ГалгӀай мохк кийчлуш ба, йоккха проект кхоачашье. Из хургья таханарча заман промышленни технопарк, кӀалах даь гӀирсаш арахе-царгда цо. Федеральни субсиди 500 миллион сом даьккхар, дикагӀдар хоржача яхьан тӀехьа толаш хулаш, из накъадаргда зӀамага, юкьера бизнес дегӀайоалаеча, балха моттигаш хьакхоллача, иштта ГалгӀайчен оагӀув Россе экономике чӀоагӀбеча.

Импорт хувцамашцара никъ
«ГалгӀай Республикан кӀалах хӀамаш ю «Промышленни технопарк» яха проект, дика майда йолаш, дакъа ло-ацаш я, экспорта долгача то-варашца хувцамаш дара хьал дегӀадоаладеш. Санкцей хана вай дахаш хиларга а Россе экономика ше къаьстта хила гӀерташ хиларга а диллача; из майда дика оагӀув ба тахан лат-тача хьалашка.

Технопарка предпринимателашта могадеш да дукха дика хьалаш, бизнес дика дегӀайоалаеш дӀаяхьара уж эшаш да. Керттердар да таханарча заман эша гӀирс хилар, цо таро лу, дӀайоалуш мара йоацача компанешка дӀадодаш дар кӀезигагӀа хилийта, иштта шойла кхыча компанеш-ца яхьашка балара боарам лакхагӀа хилийта.

«Технопарк хьакхолларо, кӀалан гӀирсаш арахецарал совгӀа, кердадараш юкьедахара а из дика майда хилар хьа-гойт, цо хьаллоацаргья зӀамага, юкьера бизнес, хьакхолларгья

керда балха моттигаш. Оаха лерхӀадох, технопарк кӀона гов-занчаш, инженераш, доалахь-ара хӀама хьадераш, шой хьа-сара мохк дегӀабоалабеча къа-хьага кийча бола нах тӀаозаш йола керттера моттиг хургья», - аьлар ГалгӀайчен Кулгалхочо, республикан хургдолчунга дил-лача из проект лоархӀама хилар белгалдеш.

Технопарка чудагӀаш дараш:

- Лоаладара, кийчдара, лотор дара, басар хьакхара доакъ-ош - кӀалан гӀирсаш арахеца-ра эшаш мел дар.

- Болх бе кийчъа моттигаш.

- Таханарча заман гӀирсаш тахкара, мишта болх бу хьаж-ара керда технологи.

- Говзал лакха йола инжене-раш, иштта 3D кепаш а про-екташ а кхолларгйола низаш.

- КӀонача проекташта, зӀамагача компанешта йола

моттиг.

ХӀаний из проект ГалгӀай-ченна иштта лоархӀама?

«ГалгӀай республикан кӀалан гӀирсаш дара йола Про-мышленни технопарк» яха про-

ект кхоачашгяр боккха лерхӀам болаш да, республиканна ваха-ра-экономически дегӀаахара:

- ЗӀамага, юкьера бизнес хьаллоацача.

Технопарко хьакхолл дика

хьалаш; зӀамага, юкьера пред-приятеш дегӀакхувлара, уж керттера я моллагӀча республи-кан экономиканна. Таханарча заман гӀирсаш хиларо, говзал лакха йолча болхлошта, иштта дегӀаенача инфраструктуран-на таро лургья, дика яхьебовла кхыча компанешца, шой хӀама дохкара дакъ тӀа.

- КӀалан гӀирсаш деча про-мышленноста говзал йомаяр. Из, цӀаьхха, хержа никъ бац. КӀала - ца хилча даргдоацаш, эшаш йола бийдал я, промышленно-ста дукхача дакъ тӀа лелаеш а я. ГалгӀайче кӀалах хӀамаш ю промышленность дегӀайро таро лургья, цу дакъ тӀа республи-кан ший никъ хьалаца, иштта импорта хувцамашта юкье дакъа дахьаргда.

- Проект кхоачашгяро таро лу, керда балха моттигаш хьа-холла, технопарке санна кхыча балха дакъ тӀа а. Цо ший арӀаргӀа хьатӀабоагӀа пайда лак-хбергба; бахархой, республикан вахара-экономически хьал а то-адергда.

- Проект дика кхоачашгяро тӀахьехаргба инвестораш; Рос-сера санна, арахьара а. Таханар-ча заман, пайда луш йола про-мышленни моттиг хьакхолла-ро керда инвестораш юкьебоа-лабергба мехка, цо таро лургья мохк дӀахо дегӀакхувлара.

ГалгӀайче кердадараш кхол-лара экономикан наькъ тӀа.

Промышленни кӀалан гӀирсаш ду технопарк ГалгӀайче хьакхоллар - из дух-хьал керда хьалгья гӀишло хинна лац. Из лоархӀама гӀа ба, таханарча заман, экономикан кердадарашта лаьрхӀа бола.

Магасе кхетаче дӀайихьар, ЖКХ дешашта хетаяь

Гаьгенакъан Мартина

ГалгӀай Республи-кан юкъярлон палато, Ӏамарханаькъан Лейлас кул-гал деш, Магасе дӀайихьар «Шахьара боахам: таханар-ча дено дӀадехараш, иштта тӀахьехараш» яха мехка кхе-таче. Из хоам «Сердало» га-зетага бир цу моттигера.

Сагота латташ дола хатта-раш дувца столице гулбелар ГалгӀай Республикан Кулгал-хочун Администраце, Пач-чахьалкхен чурча полити-кан урхаллен кулгалхо Коа-зой Мухьмад; дерригача доал деча дакъ тӀара викалаш; энергетикан, вахара-комму-нальни боахама Министе-рствон болхлой; автомобильни наькый, транспорта Мини-стерство, таронашца Ӏалашо яра организацеш; Юкъярлон советий, иштта ОПРИ доакъ-ашхой.

Дувца оттадаь хаттараш дар ЖКХ дакъ тӀарча балха тӀахьожам лоаттабар, таро-

нашца Ӏалашо яр шахьарий коммунальни балха. Гулбен-нараша дийцар шахьара бо-ахама дакъ тӀа шой балха говзалах лаьца; наьха ваха-рах, кхоачашде дезаш нийс-луш долча декхарех; уж наха дӀадехаш хиларах. Иштта мах оттабир таханарча заман

ваштӀардаьча цӀеной урхал-лено беш болча балха.

Къамаьл деш админи-страце болхлоша терко тӀаяхийтар, хицара хьал ла-дара хилара, иштта белга-лийр электричество йоацаш нийслу моттигаш. Цул совгӀа, дийцар наькъашкара хьалаш

кхоачам болаш дикал йолаш цахиларах.

«Тахан дӀахьош йола кон-ференци - из я дикача къа-маьла чаккхе. Дувцарца мара ховш хилац де дезаш дар. Сона ловра белгалде шух хӀаране дакъа лацар чӀоагӀа лоархӀама долга. Кхетачен

чаккхе еш, оаха оттайир хо-амий справка, деррига дий-цар чу а лоацаш. Тхо тешаш да, вай республикан дикагӀа бола оамал хьакхайкаберг-хиларах Москве дӀаяхьа лерхӀача бухсоцача кхетаче», - аьлар Ӏамарханаькъан Лей-лас.

ГалгIайчен кагирхой кибербуллинга кхерамах лорабир

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIай Республикан кагирхой гIулакхех йолча Комитето Магас-Шахьаре вIашагIьеллар кхетаче, «Россе кибербуллинг: гуш боаца кхерам» яха цIи йолаш. Из хоам «Сердало» газетага бир ГIалгIай Республикан КДМ зарбан болх лелабераша.

«10-11-ча классашка дагIача берий терко тIаэзар Интернета даькъ тIа доаллаш долча хIаманна. Кагирхой Комитето лаьрхIар цу кхетаче беа Z даькъ тIа лерхIам бола нах. Къамаьл дIадодаш, ГIалгIай Республикан кагирхой гIулакха йолча Комитета болхлоша, психолога Чахкенаькъан Iаьлас, блогераша Овшанаькъан Маккас, Iоахарганаькъан Мадинас этта хьал довзийтар, цар берашца цхьана техкар мишта лоравала веза вахара бувзамашка буллингах. Керттера терко тIаяхийтар дезала юкье а, хьехархоша лорae езача оагIонна а. Иштта хьаьшаша дийцар кхыча наха духьала бокьонах цадоегIар леладарах доалаш дола зулам малагIа да», - аьлар хоамо.

«Тахан Интернет вай вахара цхьа дакъа да, цун таронашца кхыдола ца эша кердадараш а юкьедаьннад. Вай декхар да - кагирхой Iомабар нийса теркалье кибербуллинг, шоайла хьаллоацаш, экранатIехьашка массайолча хана дийна саг латташ хилар кхетадарга уж бига», - аьлар кхетаче дIахьош хиннача Пулой Аминас.

Ишколашкарча кулгалхой гIончаш, керда проекташ йоаржаеш, къахьега кийча ба

Гаьгенаькъан Мартина

Берашта пайда беш йола керда проекташ йоаржаеш, къахьега лаьрхIа ба мехкара ишколашкарча кулгалхой гIончаш. Укх дешара шерца кхоачашде дезача лоархIамеча гIулакхех

дувцаш, кхетаче дIайихьар «Хьалхарчар болам» яхача республикерча оагIоно.

«Кулгалхой гIончаша Навсарен кхален моттигашка 2024-ча, 2025-ча шерашка дIабихьача балхах, дIахо кхоачашде дезарех дий-

цар цига. Цхьацца кхоачамбоацараш белгалдаь, болх дикагIа тоабергбола наькъаш хьаделлар хьоахадир хьехархоша.

Кулгалхой гIончий болх боагIаца боараме оттабара бахьанаш доаладир кхетаче», - дийцар тхога «Берал-

ла наькъаш» яхача проекта зарбан болх лелабераша.

Вахара оагIонца лоархIаме болча балха бераш тIаозаш юкьедоаладе дезарех дийцар Навсарерча № 21 йолча ишколе хиннача дIахо де дезарий кхетаче.

Дешархой гIо деш хилара тIахьехаш я, кагирхой гIулакхех йола комитет

Гаьгенаькъан Мартина

ЧОУ СОШ «Интеллект» яхача ишкола дешархой гIо деш хилара тIахьехаш ба, кагирхой гIулакхех йолча комитете. ГIо деш хилара оагIонцарча балхах дувцаш, кхетаче дIайихьар селхан Эккажкьонгий-Юр-

та. Из хоам «Сердалога» бир КДМ зарбан болх лелабеча Пулой Аминас.

«Дешархошта пайда беш йола лекци ешаш хилар кагирхой гIулакхех йолча комитета болхло Йовлой Джамбулат, гIо деш барий оагIонцара къахьегамхо

ларчакханаькъан Саид. Дешархошца цар дийцар гIо деш хиларца дувзаденнарех, цу оагIонцара болх мишта дIабыхьа беа тахан. Юкье-ьяха, тахан йоаржаеш латта программаш йовзийтар берашта», - хоам бу тха газетага.

«ГIо дер духхьал наха нов-

къостал деш вола саг хинна Iац. Шийна гонахьа ше мо бола нах гулбаь, дунен моттиг тоае, дикаш доаржаде гIерта саг ва из. Кхоанарча вахара денош сийрдагIа, хозагIа дергдола гIулакх да из», - белгалдир Йовлой Джамбулата.

«Таърахъашца деглаахар шердар» яхача кхетаче дакъа лоацаш хилар, Наъсарерча мэра гонча

Йовлой Ясмина

Укх бетта 11-12-ча деношка, ерригача Россее проекта кхетаче дIайихьар Къарший-Черсий мехка. Наъсарерча мэра гонча Аькхенаькъан Мухьмад-Башир вар, цу юкъе дакъа лоацаш. Из хоам «Сердалога» бир шахъара мэре.

«Кхетаче къаьстта йоккха терко еш дийцар муниципалитетий болхлой таърахъашца дувзаденнарашца кхетам лакхбарах. «Таърахъашцара экономика» яха къаман программа йоаржаярах дийцар гулбеннарашца, иштта кулгалдеча моттигашка къахьегарий болх боагIаца боараме тоабарах», - йоах тхога бенача хоамо.

«Хъаькъале» оагIонаш юкьейоахаш, бахархошца, таърахъашца дувзаденнараш доаржадеш, дIабахъа безача баллах дийцар кхетаче.

Буро кIалхарча ишкола дешархой, экстремизма духьалара сакхетам кхебу

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIай Республикан кагирхой гIулакхех волча керттерча болхлочо Шоанахой Муслима №1 йолча Буро кIалхарча юкьерча ишколе «Кагирхой

- экстремизма духьала» яха къамаьл дIадихьар, яхаш, дийцар ПалгIай Республикан КДМ.

«Керттерча дакъе берий къамаьл хилар, Украине

дIахьош йолча лаьрхIаца операце ветеранаца Бохтаранаькъан Батыраца, иштта «Даьхен лорабой» ганза болхлочунца Iарпенаькъан Мухьмадаца. Гулбеннараша теркам тIабахийтар кагирхой,

мехка бахархой вахара оагIув дика лелаеш хила безара, терроризм низагIа хьахьоарчае гIертарашца къовсам лоаттабе безара, иштта кхыча культурай викалашца тарлуш хила безара», - йоах хоамо.

Шолжерча ЦРБ лораша тIахьожам лоаттабу студентий унахцIенонна

Гаьгенаькъан Марина

Шолжа кхален керттерча дарбанчен лораш хьожаш ба юкьерча профессионални дешара студентий могашалга. Цу тайпара, кхален доазон тIа дIабихьар дIа-юха ухаш, могашалга хьажара бола лазарашта духьалара болх, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из гIулакх вIашагIделлараша.

«Цо таро лу кагирхошта шоай дегIага фу хьал да ха, дешара тIерабала а ца безаш. Говзанчаш хьож гучадаккха юхьан-

Гаьгенаькъан Марина

Хьалхарчар Кхела хоржамаш хилар Магасе. Укх шера дIаяхъа мел езаца цу оагIонцарча кхетаченашка хьалха латташ хилара бокъо шоашка йитар къонача доакъашхоша. Из хоам «Сердалога» бир «Хьалхарчар болам» яхача моттигерча оагIон доакъашхо волча Налганькъан Рамзана.

По дечарна юкъе дIабодаш хиннар боккха болх бар. Дешархошта къаьстта ха елар шоаш лаьрхIар довзийта. Цига лоархIаме дар лаьрхIараш, уж довзийтар, царна хетар. ХIаране шийна бакъахьа, нийсагIа хетар оалаш; болх дIабихьар кхетаче.

Хоржамаш дIадихьа, «Хьалхарчар болам» яхача берий Кхела кулгалде Ужахъанаькъан Дия хержар. Цун гонча хургъа Котанаькъан Хъава, хIаьта Кхела секретарь Чербажанаькъан Лейла я.

ца дIадолалуш дола лазар, сикха дарба дергдолаш. Цу кхетаченна чудоагIаш, студентий таро хилар лорашка чакхбала а иштта царца дагабала а», - аьлар хоамо.

«Каст-каста лорашка чакхвоалаш хилар - из лоархIаме гIа ба, шун хург-

долчун дакъъ тIа боаккхаш бола. Могаш вола студентиз дика говзанча ва!» - аьлар лорий дарбанче.

Белгалду, Шолжа кхален сузий кулгалхошта дагадехар массайолча оагIорахъа хьаллацар.

Къаман истори лорадар

Султиганаъкъан Рамзана гIалаш меттаоттаеча доккхий хувцамаш де лерхI

Гаьгенаъкъан Мартина

«Сафмар» яхача гIо лоаттаде-ча ганза новкъосталца, мех-карча кулгалхоша хьаллоа-цаш, болх дIаболабир вай-цига кхерах яь гIишлош мет-таоттаярах йолча «ТIехъале» оалача ишколо.

ХIетта дийша арабаьнна-раш тахан шоай говзал йов-зийташ ба шоашта хьалха-латтарашца. Къамашта юкъ-ерча ХI «Къилбаседа Кавказа» культуран оагIонцара кхоане» яхача Илман кхетаче дакъа лоацаш хилар ишкола кулгал деш вола Султиганаъкъан Рам-зан, цигара доалахъа вола ар-

хеолог ТIонганаъкъан Мухъ-мад.

ТIох яь гIишлош меттаот-таеш дIабахъа безача балхах дийцар вай мехкарча викала-ша. Уж гIишлош меттаоттая-ра хетаяъча ший доклада тIа Султиганаъкъан Р. белгалдир, тхьовра даьша хьалъяь кхе-рах яь гIишлош меттаоттаярал совгIа, къаман истори метта-оттадеш бола болх лоархIае болга. Кхетачен лоацца чу-лоацам РФ Паччахьалкхенга дIабахъийтаб.

«ТIехъале» яхача ишко-ло дIахьош бола болх чIоагIа лоархIае, тамашийна болга теркалдир цу оагIонцарча гов-занчаша. Беча балха юкье да

археологически, геологиче-ски, этнографически, хими-чески оагIонашцара тохка-маш; иштта архитектураца, гIишлон балхашца дувзаден-нараш. Вай мехка мел йолча цу оагIонцарча проекташта юкье ба из болх. ГIалаш мет-таоттаеш боахкараша эггара хьалха дIадихъар гIалашта чу-хъара моттигаш оахкаш дола археологически балхаш.

Юкъерча бIаьшерашца, ко-бански культуранца дувзаден-нараш гучадувла доладелар цига. Цу моттигашка кораяь-ча хIамашта юкье дар лоаман кхерех даьча тхьовнх дисараш, кхача дIаувтIабеш хинна тIох даь галеш, хин оагIонца дув-заденнараш, иштта кхьдараш а. Лоаман моттигашка баьхача вай даьй вахар мишта хиннад гойташ да из деррига.

«ХIама меттаоттадеча балха юкье тохкама балхаш дIакхахъар лоархIае хилар белгалде гIерт тхо. Массехк бетта кийчо йир оаха кхета-ченга, тахан гуш да-кх дерри-га зехъа ца хиннилга. Илман оагIонцара болх гIалаш метта-оттаяра юкье хилийтар гетта-ра лоархIае, ца хилча даргдо-ацаш да тахан», - аьлар Султи-ганаъкъан Рамзана.

Берий театра гIо лоаттадеш я Наьсарера мэри

Йовлой Ясмина

Мехкарча къаман берий театре, Наьсарерча ад-министраце болхлой юкье болаш, кхетаче дIайихъар къонача актё-рашца. Из хоам «Серда-лога» бир шахъара мэре.

Шахъара да волча Оздой Руслана тIадилла, бераш-та дIайийкъар ишколе эшаш йола хIамаш, мерза совгIаташ, иштта цхьацца хIама эца ахчанца гIо дир.

«Къонабарий начIал до-аржадеш, хьажархошта тоам беш, болх дIабахъа аьттув хургба тха оаш нов-къостал дарах. Баркал хилда шоана из гIо дарах», - аьлар кхоллама оагIонна кулгал деча Цурайнаъкъан ИбрахIима.

Иштта шахъара да, мэре болхлой шоаш спектаклага хьажа бийхар цо.

Массадолча къаман юкъара саг

Ожегова 125 шу дизарга

Гарчакханаъкъан Сали

Цкъа телевизор чу къа-маьл деш, Россе паччахъ волча Путина аьлар, ше лакец, селе, нохчо, гIалгIа, эрсе, татре, жугте, морд-вин, хIире ва, аьнна. Цох тарра, Россе мел дахача а, цул арахъарча а эрсий мотт мел безача, мел ховча наьха юкъара саг ва аьнна хет сона Ожегов Сергей Ивано-вич. Цхъан книжках латта эггара чIоагIагIа наха кьер-даш дола «Эрсий метта до-шлорг» оттадаьча сага укх деношка 125 шу дуз. Сер-гей Иванович ваь хиннав 1900 шера тов бетта 22 дий-нахъа (къаьнарча тайпа-ра лаьрхIача 9 дийнахъа) Тверской губерне Камен-ни (хIанз Кувшиново) яхача юрта. Цун нана фабрикерча дарбанче керда малхадоа-ла бераш хьалгIидеш йола болхло (акушерка) хиннай, хIаьта да Кувшинов тай-пан цIи язъеча наьха каь-хат хьадеча фабрике инже-нер хиннав.

Ший шерра довзаш дола «Эрсий метта дошлорг» про-фессора Ушакова редаце-ца цо арадаьккха хиннад эг-гара хьалха 1949 шера. Цу хана денз, шергара шерга наха дукхарIа дешаш,

Юмадеш, 80 эзар дош чуло-ацаш дола цхъан книжках латта дикагIчарех дола до-шлорг да из. Дувца дошлорг арадаьннад 28, ялхазза Сер-гей Ивановича цхъанне тай-пан цIи тIайолаш, дIахо (1992 шера денз) Шведова Наталья Юльевнас дакъа лоацаш.

Ожегова дошлорг ца до-взаш цхъа къам хургдац, вай мехка а цул арахъа а, нагахъа санна эрсий метта-ца безам а чам а болаш из дале, цу мехка ишколе е лак-хара дешар дешача моттиге эрсий мотт Юмабой. Айса из мишта дийшар дувца безам ба са лоацца. Юххе сома те-традаш, блокнот Ю а дилла, дийшар аз дувцаш дола до-шлорг, хIара сайна хIанзалца ца хайна дош хьаяздеш. Вешта аьлча, конспект от-тайир аз дерригача дошлор-га. Ши сома тетради блокно-ти хьалдизар аз хьаяздаьча дешаша. Сона из дешшалца хацар фу оал салташа хий ле-ладеча фляжках, цу дошлор-га тIара Юмадир аз манерка яха дош. Иштта цу дошлорга тIара кхьдола (импичмент, квинта, мелюзга, паж, паинь-ка) яха дешаш а Юмадир.

Мотт даим цхъан метте латтац, из хувцалу, эргабо-ал, кхыметтел дошлоргаш тIа хувцамаш а тоадараш а де дезаш хул хана йIоахалца.

Цудухъа ше валалехъ, цо зарба етгача моттигаш-ка яздаь хиннад, дошлорг даим цхъан тайпара араду-ла йиш яц, цу тIа тоадараш а хувцамаш а де деза, аьнна, амма Сергей Иванович цул тIехъагIа дукха ваьхавац. Из велча цо бе лерхIаш хинна болх баьб Шведова Наталья

Юльевнас. Цу хана денз, цох оал Ожеговей Шведовойи дошлорг. Къаьстта а дика хет цу дошлорга тIа гIалгIай яха дош доашхаш ши моттиг хилар.

Ожегова дошлорга хьо-жаяь хиннай А.С. Пушкина преми. Кхелхав Ожегов 1964 шера.

Къахетаме дог

Шийтта шу даьнна Янданаькъан Фэриде наха новкъостал деш йола пхи шу да

Аькхенаькъан Марем

Фэриде 12 шу даьнна мара яц, бакъда цу юкъа пхи шу да цо наха новкъостал лотаттаду, ший волонтерий балхага гюлла. ВорхI шу даьннача хана, из кхаьчар «Дикача наьха Клуб» яхача ганзе. «Сердало» газетан-на интервью луш, Фэриде дийцар, ший лоамагIа новкъостал дара болх шелелабара бахьанах, фуд шийна цига дика хетар.

- МалагIа гулакх де дезаш хул хьо «Дикача наьха Клубе»?

- Со хIанз дакъа лоацаш я «Тхо уллув да» яхача проекте. Цо новкъостал ду цхьаь бисача боккхийча наха. «Дикача наьха Клуб» царна нов-

къостал деш а, уж ший теркаме эцаш а я. Со дукха хиннай боккхий нах болча, царна эшаш йола молхаш хьош а, иштта дезача новкъостал деш а. Цхьабола къабенна кхалнах чоагIа воча хьале хул, могаш боацаш, цхьаь биса. Царех цхьабарий кхыметтел ценош а дацар, уж бахаш бар вагончикашка; йлоавхал, даар, цхьайолча хана кхыметтел мала хий доацаш. Сона чоагIа къа хетар царех, со дIахо а царна новкъостал деш я.

- Дукха ха йий хьо «Тхо уллув да» яхача проекте йола?

- Юххьанца со яр «Баьццара лампа» яхача проектаца, таро йоацача фусамашкара бераш дергIадара новкъостал деш. Со цига йолча юкъа,

сона дийцар «Тхо уллув да» яхача проектах, со цунна юкъеяха йиш йолаш хиларах. Со раьза хилар цига сайна фу карагIдоал хьажа.

- Фуд хьона волонтера балха даькъе дика хетар?

- ЧоагIа дика хет нах белабенна хилча, уж ираз долаш хилар лов сона. Сона се а хет ираз долаш, айса царна новкъостал деча хана. Нагахьа сага дог цIена дале, цо массахана а дергда наха гIо. ЛоархIаме да новкъостал эшаш вола саг хьаллацар: бераш, йоккха саг, воккха саг.

- Мишта деш Iа ишколе?

- Со дика дешаш я, деша ловш а я.

- Мишта кхоаю хьо деррига де? Мукъа ха кIезига хургьа хьа.

- Деррига а аз хоза хеташ ду, цудухьа кхоаю со: деша а наха новкъостал де а.

- Фу де лерхIа дIахойодача хана?

- Се йоккха хилча, дIахо а новкъостал де лаьрхIад аз даарца, маларца кхоачам боацарашта, цхьаь бахача кьоаношта; гаргара нах а е дезал а боацаш. Терко йоа-

цаш бисарашта массанена а новкъостал де лерхI. ДIахо а аз сай никъ дIахьоргба «Дикача гIулакхий Клубе», со Iергьа волонтер йолаш, даим новкъостал дергда наха.

- Баркал, тха хаттарашта жоп даларах. Хьай наькъ тIа аьттув балба хьа, цIаккха юха ма ялалахь!

ГIалгIай меттацара кхоачамбоацараш

Деррига чулацац книжкаша

Гарчакханаькъан Сали

Вай меттах а цунна юкьерча кхоачамбоацарех а Iалаьмате дукха дийцад, укх тIехьарча шерашка. Аз айса а язъаьй цох лаьца массехк статья. ХIаьта а тIа-тIа гучадул цунна юкьера керда гIалаташ, кхоачамбоацараш. ХIанз а бокъонца техка, Iомаь яьннаяц аьнна хет сона вай метта юкъе мел йола дештIехье.

Из сога оалийт укх масало. Вай ишколашка 7 классашка Iомадеча книжка тIа енна дештIехьенаш ерригаш а яц аьнна хет сона. Цу тIа аьннад уллув, йисте, хьалха, тIехьа дештIехьенаш я, аьнна. Из нийса да, бакъда цардар санна маIан дола духьала яха дош, дештIехье я аьнна бегалдаьккхадац. Хьажал шоаш, малагIа башхало я укх шин предложенена юкъе. МоастагIчоа хьалха йоккха юрт уллар. МоастагIчоа духьала йоккха юрт уллар. Хьалха яхар дештIехье я аьнна белгалдаьккхад, духьала яха дош дештIехьенашта юкъедихьадац. Сога хаьттача, хьалха а духьала а шаккхе цхьатарра маIан дола, моттиг гойта дештIехьенаш я.

ШоллагIа моттиг я дештIехьенашца ювзаенна, цар керттера метта юкьера декхар нийса гойта цахилар. Книжка тIа аьннад, дештIехьен керттера декхар да дешашта юкъе бувзам оттабар. Из а нийса да, бакъда дизза дац из, цхьайолча хана

дештIехьено бIарчча предложенена керда маIан дала а тарлу. Хьаэц вай юха а ши предложени. ЦIенна юхе трактор латтар (Возле дома стоял трактор); ЦIенна трактор латтар (Стоял новенький трактор). Гой шоана, юхе яха дештIехье дIаьккхача мел эргабаьлар предложене чулоацам, из IотIатехача кхьдола маIан хилар цун.

Цу тайпара, дештIехьенах дувчача хана ала доагIа, цо дешашта юкъе бувзам а оттабу, цхьайолча хана ерригача предложенена керда маIан а лу.

Цхьаькха моттиг я хьажа а тахка а езаш. Ишколе 5-ча классе дагIача бераша Iомаю цIердешай суффиксаш. Кхыча классашка а Iомаю уж. Царна юкъе я нах

белгалбу цIердешаш хьаде-раш: -ло (болхло), -ро (лоамаро), -хо (дешархо), -ча (пандарча); иштта эрсий меттацара хьаййцараш: -чик (лётчик), -ист (таркторист), -ец (американец), кхыяраш. Укхаза а автораша кхоачамбоацар нийсдалиятад, нах белгалбеш йола -наькъан яха суффикс ца луш йитай - Муцолганаькъан, Хьоаша-ланаькъан, и. кх. дI. Иштта хIама зIамигду, хьоаста, бегдоаккха суффиксаш а йизза еннаяц аьнна хет сона.

Цкъа Осменаькъан Сосе Хьамзатах яьккхача передача ладувгIаш вагIаш, йоазонхочох дола дагалоацаш дувцаш вагIача воккхача сага аьлар, ше беракIиг долча хана денз Хьамзат а цар цIа а ше довзаш хин-

нав, аьнна. БеракIиг яха дош вай тахка отте, хало йоацаш вайна гучадаргда, из хIама зIамигду суффикс -кIиг тIакхетарца хьахинна дош долга. Из суффикс лела тарлу кхыча дешашца а: баьцакIиг, хударакIиг, маькхакIиг, мезакIиг, иштта кхы дIахо а.

Аз лакхе дийца хIамаш дешара книжкаш тIа деннадац. Наьна мотт хьехаш вола саг декхарийла ва, книжкаш тIа уж деце а, берашта довзийта; хIана аьлча уж доацаш цу темаех дола къамаьл дизза хилац. Уж доацаш, кхы а да вай меттах долча книжкаш тIа тоаде дезаш хIамаш. Царех а кIезиг-кIезига дувцаргда вай тIехьа тIайоагIача хана.

Мехкара ЦУР: бахархой латкъаш хилар, 44%-га кхоачаш, лохденнад

Аькхенаькъан Марем

Бахархой латкъа хIамаш тохкаш, доашкаш болх дIахьош йолча мехка доал дара моттига балхах дийцар мехкарча Паччахьалкхен болхлоша. Укх тIехьарча хана, латкъаш бола нах 44%-га кхоачаш кIезигагIа ба.

Жоп луш йола ха а кIезигагIа я тахан - 3 сахьати ялх миноти. Эггара дукхагIа латкъараш Наьсарера ба - 31,2%, Шолжа-Шахьарера - 26,8%, Магасера - 14,5%. Шахьараш цхьана вIашагIтехача 70% хул из. Цу оагIонца эггара лакхагIа латтар - ГУП «ЦаI вола хин оператор» - 33,3%, Шолжа-Шахьарера мэри - 16,7%, «Ингушэнерго» - 13,8%.

Белгалде деза, бахархой эггара дукхагIа раьза цахилар ЖКХ оагIонца дувзаденна долга - 44,2%. Тока оагIонцара хьал а шозза ойденнад - 26,8%. Мехкадаь зарбан болх лелабераша белгалдечох, ЖКХ оагIонцара нах раьза цахилар хий дIалеькьадарца дувзаденна да, тока оагIонца - цхьацца хатараш бахьан долаш ток дIайоае езаш хиларца. Премьер-министр волча Сластенин Владимир белгалдир, ЦУРа болх тахан хьакимашта, бахархошта юкъе бувзам лоаттабарца лоархIаме болга.

Боккхача балхацара декхараш, лерхIараш

Туризма гIулакхех йола Комитет ший болх тоабеш я

Гаьгенаькъан Мартина

Тамашийна дола дуне довза ловраш хIара денна дукхагIа хулаш латт. Эзараш нах ба керда моттиг, культура, истори, Iадаташ довза гIерташ, цу хIаманца безам болаш. Туристам хIара денна дукхагIа хиларга хьежжа, вай мехка хьалхашка а керда декхараш оттахан. Цу оагIонцара болх шоаш мишта бу, кхоачам-боацарашта духьалъотта мишта аьттув боал «Сердалога» дийцар туризмах йолча комитет кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Цхьорой Мухьмада.

- Мухьмад, туристам тIаозара болх мишта латт тахан?

- 2024-ча шера вай мехка кхаьча туристам 124 900 саг вар, 8,6% дукхагIа ба уж, хьалхарча шера хинна хьал теркалдича. 2025-гIа шу доладелча денз, вай мехка кхаьчав 72 423 турист, дIадахача шера хиннарел 8,3% дукхагIа хул уж. Туризма хьал даггара тоадеш латтилга хьагойт цу хIамо.

- ЧIоагIа лоархIаме да кхыча мехкашкара, доазол араьхара туристам тIалаттаргболча тайпара туризм тоаяр. Из гIулакх дикка лакхдара тIехьа малагIа болх беш да шо тахан?

- «Туризми хьаьша

тIаэцари» яхача кьаман проекта гIолла цу оагIонцара болх лакхача боарамга кхоачаш тоабе гIерташ, тайп-тайпара кхетаченаш еш, тIателла кьахьег оаха тахан. 2024-ча шера Комитета новкъосталца бархI туристически проект йоаржайир вайцига. 2025-ча шера, МагIалбикера мехкдаьт-тахой сквер тоаеш, болх чакхбаьккхар оаха. Цул совгIа, кхы а ворхI проекта гIолла болх ба дIабахьа лерхIаш. Туризма хьал тоадаларга хьежжа, айлургда цу оагIонцара гIулакхаш. 2021-ча шера хиннар теркаме лаьдча, фусамий гIулакх 21,5%-га кхоачаш айденнад. Цу тIа сеца латт из 2025-ча шера а.

- Туризма юкьерча кердадарех фу ала йиш я тахан?

- ТIема-Даьхенцарча безама, промышленни туризм йоаржаеш латт тахан. Сийлахь-боккхача тIем тIа Котало яьккха 80 шу дизара хетабаь керда тIема - Даьхенцара безам белгалбеш бола керда никъ хьабийлаб - «МагIалбик-тIема сийлен шахьар». Вай тIема истори кхоанарча тIехьенга дIакхоачийташ бола никъ ба из. Промышленни туризме шин моттигацара технологически карташ вIаштIехьадаьхад, цу моттигашка экскурсеш дIакхухь.

-Туризма юкье цхьац-ца кхетаченаш дIакхухьаш

хилар массанена дезалуш гIулакх да. Гетгара даьржа цу оагIонцара хIама малагIа да вай мехка?

- «Туризм, хьаьша тIаэцар» яхача кьаман проекта гIолла, дIадахача шера лоархIаме кхоь кхетаче дIайихьар оаха:

«Тур» яха шийлача герза фестиваль яр массанена езаенна. Цига гулбеннабар вайцигара, нохчий, селий, гIаьбартой-балкхарой мехкашкара, иштта Кавказ кхыйолча моттигашка-ра лакха начIал дола пхьараш. Гойтамаш, ярмаркаш, аукционаш, берашта ловзараш, кхоллама тоабай цхьацца говзалаш йола программа массане дог ураоттадеш хилар. Дезала Шераца дIайихьар «Фусам-нана» яха республикера яхьаш. 15 кхалсага, вахарера цхьацца говзалаш гойташ, дакъа лаьцар цига. Вай мехкарча кхалнаьха начIал, бе-беча гIулакхашцара говзал, хьинар гучадоаккхаш моттиг яр из. Из дагадехар яр юкьарлен оагIонцарча балха доакъашхо Бохтаранакьан Лейла. «Дезалах латта тоаба» яхача спортсарча фестивале дакъа лаьцар мехкарча 800 совгIа сага. Программанна юкье яр даьшта, ноаношта юкьера викторинаш, кхетама хьал гучадоаккхаш дола ловзараш, иштта спорта оагIонцара яхьаш а.

- Укх тIехьарча шерашка берригача мехка, иштта вайцига а даьржа да-кх гIаш гобаккхар. Из оагIув хьаллоацаш кьахьег лаьрхIа дийшо мехка?

- Кадай туризм лакхача моттиге латт тахан. ДIадахача шера цу оагIонца кхоь керда никъ кьоастабеш болх чакхбаьккхаб вайцига. Цу юкье да гIаш ЗемгIала йолча кхачар, Ушкорт яха лоам болча вахар, иштта Гаьл-чIож яхача кхуркхолга тIабода никъ а. «Гобаккхар.рф» яхача кьаман туристически сайте машинашцара никъ ба; «ГIалай, оаламий мехка», яхаш. Машинашца лелача туристамта юкье, дикка хьаллоацаш хилар из. Укх шера Ама-чIожа хиш долча, Шин сесага гIала йолча, Ахабоарзен-чIоже наькьаш тоадергда оаха. Нах тIалаттаргболаш кьоастаергья уж моттигаш.

- Цу оагIонцара болхлой кийчбеш кьахьегий оаш?

-50 совгIа гидаца-экскурсоводаца аккредитаци дIайихьай, цу юкье ба гидаш-таржамхой, инструктораш-уллув лелараш. Вай мохк федеральни, кьамашта юкьерча йоккхача кхетаченашка дакъа лоацаш ба. «Гобаккха», МПТТ кхетаченашка, ВДНХ «Росси» яхача кхетаче-гойтаме вай мохк дIабовзийташ я туризмах йола мехкара комитет.

- Шоай тоабIа лоархIаме

йолча проектх дувцал тхога.

- 2022-ча шера денз, мехка 21 кемпинг- моттиг хьакхеллай, 44 туристически никъ тоабаьб. 2019-ча шера денз 34 никъ кьоастабеш болх дIабихьаб. Комитет хьаллоацаш, «ГIалай мехкаш» яха федеральни телепроекташ йоаржаяьй вайцига. 2024-ча шера «Россе довзаш доаца наькьаш» яха программа араьлар; культура, истореца, кхача кийчбарца, халхарца дувзаденнараш гойташ. Цу шера вай мохк юкьебихьар «Мехкашка гIолла» яхача программанна, «Сона кIалха я Кавказ» яхача медиапроектанна. «ГIалгIайче» яха ансамбль юкье йолаш, кхетаче дIайихьар деррига дIаяздеш, иштта «Shadi» чкьаьран цIоках хIамаш хьаеца фабрике а из болх гойташ кхетаче хилар. Цул совгIа, вайцига кхачар «Хьалхара кхача буь вай» (НТВ) яхача кхача кийчбарах йолча шоу тоаба. Из программа дIахьош вола Арнальди Федерико, вай кьаман культура йовзаш, чакхваьлар мехка. 2025-ча шера туризмацара болх лакха тIахьожам беш дIахьохьош ба. Беррига экскурсоводаш, гидаш аттестаци чакхбаьнна хила безаш ба. «Туризм йоаржаяр» яха проект я вайна тахан эггара лоархIамеяр. Цу юкье да (ВТРК) «Iарамхи» яха туристически-салоIа моттиг хьалъяр, 2030-ча шерга кхоачаш болх ба из, иштта Магасерча «Барта доазон» хьал меттадоаладеш болх чакхбоаккхаргба.

- Тахан малагIа декхараш да вай мехкарча туризма хьалхашка латтараш?

- Тахан дикка дIабодаш ба мехка цу оагIонцара болх, хIаьта а дукха лоархIаме декхараш латт тхона хьалхашка. Эггара керттерчарех да, туристамта эшар хилийтар, цар юхабахка догдоагIаргдолаш. Таханарча хано дIадеххача тайпара хила деза, цар вай мехка салаIар. РФ кхыйолча моттигашта нийсса цу оагIонцара болх тоабеш, лакхбеш дIадаха деза вай хьинаре, бехктокхаме хьалхашкара декхараш кхоачашдеш. Тахан керттерчарех да, туристамта чуле моттигаш хилийтар. Гетгара дукха туристам тIалатташ ха эттача тоьаш хилац гостиницаш, кемпингаш, цIенош. Цу оагIонцара хьал меттадоаладе гIерташ, дикка кьахьегаш ба мехка хьалхалаттараш. ЦIай-Лоаме, Наьсаре, Магасе керда кхо гостиница

хьалъе лаърхIа ба тахан. Из чIоагIа лоархIае хургда туризманна.

- Туризме болх беш бола нах шоай гIулакх шаьра Юмадаь, довзаш хилар чIоагIа лоархIам болаш да; бакъда аттестаци е раьза берригаш хилац. Шоай болх царна дикка ховш цахилар новкъарле еш ма дий, мишта тоаде йиш я из, шуга хаьтгача?

- Бакъда, цу тайпара хIама новкъарле еш да тахан. Гидашта шоай болх дикка ховш цахиларо хIама толхаду, цудухъа цу оагIонцара гIулакхаш тоаде гIерташ да тхо.

ХIара бетта аттестаци дIакхухъ гидашца-экскурсоводашца туризмах йолча комитето. 53 болхлочно таханарча дийнахъа из гIулакх чакхдаьккхад, моттигерча реестра юкъе ба уж. 2025-ча шера денз, №132-ФЗ туристически балхах йолча Федеральни бокъонца хувцамаш хиннад.

Хувцамаш теркалдича:

- Экскурсоводаш шоай болх Юмабеш дийша хила беза;

«Сердалос» техкачох:

Цъьорой Иалихана Мухъмад ваьв 1990-ча шера КIимарса бетта 31-ча дийнахъа Наьсаре.

2007-ча шера цу шахъарера № 1 йолча гимназе дийша ваьлар из. 2012-ча шера мехкара пачча-хьалкхен университет яккхар цо, «юриспруденци» яхача оагIонца. Къахъегам вахар 2009-ча шера Наьсарерча администраце ЦАО дIадоладелар цун, юридически оагIонца болх дIахьош.

2010-2011-ча шерашка Наьсарерча ЖКХ МУПе юрисконсульт волаш хилар из.

2014-2015-ча шерашка Наьсарерча администраце болх, беш хул из.

ДIахо, пхе шера Наьсарерча администраце ахчан-экономически оагIонца керттера болхло волаш хул из.

2020-2023-ча шерашка Наьсарерча администраце экономика болча оагIон кулгалду цо.

03.08.2023 – республикерча туризмах йолча комитета кулгалхочун декхара ш кхоачашдеш хул.

ПалгIай, эрсий, ингалсий меттала къамаьл ду паргIатта.

Дезалцара гIулакх: саг йоалаь ва.

- моттигерча реестра юкъе хила беза;

- федеральни оагIонца кьоастадаьраш лорадеш хила беза.

Республикерча Пачча-хьалкхено оттадаь, туризмах йолча комитетатIадилац; цу оагIонцалакха терко, тIахьожам лоттабе, аьнна. Боккха болх ба цу нахаца бер; бокъонца белгалдаьча тайпара из гIулакх дIахьоргдолаш. Укх бетта 1-ча дийнахъа денз, гIод тохар юкъедаьккхад. ДIахойодача хана, МВД болхлошца цъана, болх дIакхухъаш; аттестаци дIайихъа йоацача, реестра юкъе боацача, цъацца кхоачамбоацара шхоадалийтача гидашта гIод тохаргда.

- Тахан из болх дIахьош эггара доккхагIа гIо мичахъара да шоана, хъан хьаллоацаш ба шун болх?

- РФ Паччахьалкхено гIо лоттаду. «Туризми хьаьша тIаэцари» яхача къаман проектагIолла, дукха хIама кхоачашде, тайп-тайпара пайда хургбола проектах йоаржае аьттув баьннаб тха. Туризме эшаш дола дукха хIама Iалашдаьд оаха, цу оагIонга гIолла. Кхы кIезигагIа доацаш гIо лоттаду вай мехкарча паччахьалкхено а. Туризма оагIонца цъацца проектах йоаржае безам бола бизнесменаш хIара шера дукхагIа хулаш латт вай мехка, из чIоагIа гIадвугаш да. ХIаьта къаьстта доккха баркал кхайкаде дезаш я «Сафмар» яха гIо лоттаду ганз. ЖIайрахъа кхален моттигашка вай истореца, культураца дувзаденнараш меттаоттадеш, тахан цу оагIоно дIахьош бар хам баь варгвоацаш чоалхане, боккха болх ба. Даггара тоаеш, ураоттаеш латт еха хинна вай даьй гIалаш, иштта кхыдараш. Боккха болх ба тахан Магасерча Барта доазон тIа дIаболабаьр а, туризма хьал тоадеш хургда из деррига.

- 10 шу кхы а даьлча, мишта гу хьона вайцигара цу оагIонцара гIулакхаш?

- Таханара хьал теркалдеш тхо хъежача, итт шу кхы а даьлча, шера 1 миллион совгIа турист тIалатташ мохк хургба ПалгIайчене. Болх боагIаца боараме дIахьош, «Туризми хьаьша тIаэцари» яхача проектагIолла цу оагIонцара гIулакхаш тоадеш вай дIадолхе, хIара шера дикка лакхлуш хургда мехкара туризма хьал, хьаелларгъа туристахта лаьрхIа керда моттигаш. ЧIоагIа лоархIае да культураца, истореца дувзаденнараш лорадар, дийндар. Боккха болх ба тахан хьалхашка латтар.

- Мухъмад, оаха доккха баркал оал хьона, деррига а иштта дика доаржадеш дувцарах! Беркате, аьттув болаш хилба шун болх масахана!

Дукха ха йоацаш, Шолже тоабаьча урамга хьажа баха хилар мехкара хьакимаш

Гаьгенаькъан Мартина

Дукха ха йоацаш тоабеш болх дIабихъача Фестивальни оалача урама хьал малагIча боараме да хьажа бахар Шолжа-Шахъарера хьакимаш. Из хоам «Сердалога» бир администраце зарбан болх лелабераша.

«Болх мишта дIабихъаб хьажа баха хилар шахъара да вола Гумаранаькъан Аслан, шахъара кхела кулгалду Оздой Ингисхан. Болх боагIаца боараме чакхбаьккхабий техкар цар», - йоах тхогарча хоам. Шахъара дас белгалдир, 150 метрага кхоачаш бIаьха, 6 метр шера болча

наькъо, 100 метрага кхоачача гIашлошта биллача наькъо бахархой хьал дикка атгача доакхаргхилар.

Хьалха «Сердало» газето яздаьдар, ФОКа юхерча Фестивальни оалача урама моттигметтайоалаеш боахк, аьнна.

Мехкарча «РИАЛ» яхача заводу, 30% - га кхоачаш, айдаьд арахецаш дола хIама

Гаьгенаькъан Мартина

Иаьлий-Юрта уллаш йолча «РИАЛ» яхача заводу хьадер дикка айлуш латт. 30%-га кхоачаш дукхагIа арахецаш ба уж шоаш хьадер. Из хоам тхога бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

ДIадахача шерара хьал теркалдича, заводу хьабаь пайда 1,5 млрд сом ба, хIаьта арахецаш дола хIама

10,1 эзаргара 13,1 эзар тоннага кхоачаш айденнад. Россемассайолча моттигашка хIамаш лоттаеш я из завод тахан.

Вай мехкадас Келаматанаькъан Махъмуд-Иаьлас белгалдир, Къилбаседа Кавказа моттигашка эггара хьалха хьайийллача лоаладаьча аьшках хIамаш хьаьча «РИАЛ» заводу хьал дикка айлуш латтилга. Заводо арахекар тахан мас-

сайолча моттигашка эшаш, дIакхухъаш да.

«Шера 10 эзар тонн хьаьй хIама арахецаргъа, аьнна, оттадаьдар юхъанца; бакъда укх тIехъарча массехк шера заводу цу оагIонцара хьал дикка айденнад», - белгалдир Мехкадас.

КIалах хIамаш хьаеш, боккха болх дIахьош йолавай мехкара завод дикка дIаяйза, лакха тешал долаш я арахъа.

14 НАЪХА ХЪАШТАШ

Шолжа-Шахьарерча Керда доттагIал оалача урам тIа, асфальт булларгба

Гаьгенаькъан Мартина

Шолжа-Шахьарерча цхьаькха урама куц эргадаккха лерхI хьакимаша. Бутт бала-ле, асфальт Iобуларгба Керда доттагIал оалача урам тIа. Из хоам «Сердалога» цу моттигерча администраце бир.

«Iобилла асфальт 720 метр дIоахал, 6 метр шорал долаш хургба. Цу проекта юкье да догIан хишта лаьрхIа моттиг

хьаяр, гIашлой никь Iобиллар шорал 1,6 метрага кхоачаш.

Карарча хана асфальт Iобилла кийчо еш боахк цига», - йоах тхогарча хоамо. Шахьарерча моттигашка хьажа араваьннача мэра, Iумаранаькъан Аслана белгалдир, наькьаш боагIлача боараме хилар кхерамзлен хьалаца лоархIаме долга. Цо белгалдечох, из урам тоабе, яхаш, бахархоша дехар ду дикка ха яр.

Магасе гIулакх хьадиьллар, бюджета ахча ца доагIача дIадохийташ, зулам дарах

Йовлой Ясмина

Магасе тахка доладаьд, паччахьалкхен гIулакха тIа волаш, кулгалхочун декхараш кхоачашдеш хиннача сага духьалара тохкама гIулакх. Из бехке вуший балхарча бокьонел тIехваларах, яхаш, дийцар «Сердало» газетага тохкама комитете.

Тохкамо чIоагIду, 2021 шера оагIой беттагара 2024 шера ардара беттага кхаччалца цо дIадахийтад 1,5 миллион сом бюджетера ахча, болх беча моттигера йоаца машин тоаеш а доагама материалах а.

«Цу гIулакхо зе даьд ГIалгIай паччахьалкхен бюджетта. ХIанз дIахоьш да тохкама балхаш, из деррига мишта хиннад гучадаккха дагахьа», - аьлар хоамо.

Гулакх хьадиьллад ФСБ, иштта ГIалгIайчен прокуратуран болхлоша кийчдаьча лоткъама каьхатий кIийлен тIа.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат №00624010276155, выданный Гимназией №1 г. Назрани в 2024 г. на имя Доскиева Мухамада Батыровича, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный СОШ №3 г. Назрани в 2003 г. на имя Бузуртановой Мовлатхан Хаджибикаровны, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии №01524010682406, выданный СОШ №3 с. п. Чермен РСО-Алания в 2025 г. на имя Тангиева Ибраила Аслановича, считать недействительным.

ШозлагIа беш бола пайда

ГIалгIай мехка кхоачашдеш да ТКО нийса а пайда эцаш а лелаяр

Султиганаькъан Йоакъап

Нувхаш кьоастаеш хилар - цига кхы Iа яха саг цецвала хIама дац, бакьда массане а цу хоама уйла елга да. Москве вахаш а, ший балха даькъ тIа духхача вай мехкарча тайп-тайпарча шахьарашка лелаш а волча сона вовзача цхьан сага аьлар, оаха къамаьл деш, урамаш цIена хилар юкьарлон вахара таро дика хилара хьокхам ба.

ДIаяхача ханашка уж еррига юхакъаьста нувхаш, ца эшача хIаманца нийсйора, вахарера лодам боацарех уж лоархIаш. Цу заман чухьа массанахьа хIаманна тIахьоарчадеш хиннар каьхат дар, цох Iокхессача а хьахулар лаьтта.

Тахан каьхата юкье товар кIезига хьоарчаду, цхьан сага юкьера доадеш дар хьаййчача, цунна кхоач дукха пакеташ, шушаш, кIопилгаш. Уж еррига хIамаш, уйла ца еш Iокхайсача, уж ядаргья лаьтта, е хи чу итташ шераш доахаш.

ЧIоагIа коммунални юхакъаьста нувхаш (ТКО) хIара дийнахьа хьахулаш я дуккха а, цудухьа цар уйла е еза, мича хьоргьяр-хьогI уж, аьнна.

Нувхаш йоацаш цIена доазонаш хилча, цо тешал ду Iаьдал ший болх беш хилара, лостам лелабераша, коммунални служба боахамаша болх лерттIа лелабеш хилара.

ХIара дийнахьа боккха лостам беш хиларо хьагойт юкьарча вахара организацеша, урхалленаша цахаддаш шоай болх дIахьош хилар.

ХIаьта ГIалгIайчен таханарча замах вахаш волча сага, нувхаш боагIлача боарамах дIа-юха кьоастаеш хиларо хьагойт, цун граждански сакхетам лакха болга.

Латташ яр 2025 шерара ха я. Вайх духхагIчар кхетадеш доагIа, хIаране ше къаьстга гонахьара хьал лорадеш ца хилча даргдоацилга, воай хьамсарча республикан из деш долга. Лакха сакхетам

чубосс квартирай е цIен пенашка, наха - бераша, боккхийчар - дика кхетадеча хана, тайп-тайпара материалаш юха чакхьяхарах пайда боалаш хилар. Цу хана цар мах оттабу, шоаш эцаш долча кхачан тускара меттел, дIакхоссаргIолча нувхий ведара а.

ЛерттIа кхетам болча сага къаьстга гулью Iоакъинга, каьхата, пластика, аьшка иштта юхейиса нувхаш, из накьадоал нувхаш чакхьяхара даькъ тIа. Цо къаьгга хьагойт цу сага малагIа оагIув лаьцаб: аз жоп лу дунен хьалах; мехках, хьамсарча Даьхенах, се вахача урамах хургдолчун - из да цун дагахьа. Шеко а йоацаш, уж санна болча нахах пайда боал, цу тайпара хила деза вай массахана.

Дика хургдар ГIалгIайче е цхьаннахьа юхке экологаша, цунна чубоагIлача болхлоша дIадехацох тарра, цахаддаш пластика чакхьоаккхаш, хIара дийнахьа хьаьовш йолча ца эшача нувхех эшаш йола хIамаш еш яларе. Тамашийна доккха гIулакх да цох тайп-тайпара барзкъа, кувга тIа бувхабу гIирс, кIалхарвоаха пхьошашдоацаргаш хьае йиш хилар, хIамаш хьаеш дола таьш, искусствени мех, йIовхал лоаттау гIирс, цIагIа а беша а оттаеш йола мебель, гIашлой наькъ тIа йилла мегаргIола Iоакъа, кIадаш, контейнераш, яьшкаш, карташ, иштта кхьыдараш.

Цу даькъ тIа иштта, экологен оагIув йоацаш а, гIадвугаш дар да ахчан хьал. Цу тайпара гIирсаш маьхалдахаро ахчан таро ергья.

Дика хургдар нагахьа санна юрташка йоккха йоацаш моттигаш яларе, юхакъаьстача хьийнача хIамах яь нувхаш чакхьоахаш. ХIара юрта бахача наьха коашка нийслу шоай лелаяра ха чакхьаьнна йола пластиках яь хIамаш. Моттигерча вахархочо кхыметтел кIезигача ахчак а хьайохкаргьяр уж. Цул тIехьагIа цу зIамигача моттигашкара уж дIаяхьа йиш хургьяр цхьан кепара йола хIамаш хьаеца промышленни заводе. МоллагIа волча вахархочо а царех пайда бе йиш йолга кхетадича, уж дуккха кIезигагIа гургьяр вайна дIакхайса ядаш.

ХIара шера вай республике дIахьош я акцеш, уж дIахьош, ГIалгIайченеах дог лазаш болча наха Шолжа, Эса бердашка цхьалхало ю, иштта из болх дIахьу кхьича хиний йистошка а. Укхазе массаза гулду дукха нувхий галеш. Уж я кIопилгаш, гIормигаш, пластикан шушаш, хьоарчамаш, иштта кхьйола вахарера хIамаш. Маьлха зIанараш царна тIалаьттачул тIехьагIа; хий, шелал кхийтача; уж зIамигача доакьошта екьалу, из гонахьарча Iалама Iаткъаш хул.

Цхьабараша нувхаш ют шоашта тIехьа, сагота боацаш, кхьичар уж гульеш къахьег.

Экологически таро дикагIа хилиьтара белгалдергда вай ши декхар, къаьстга вай хьамсарча мехка а хетаргахьа кхьича мехкашта а эшаш дола.

Хьалхардар - саг хьалкхевар, ГIалгIайчен Iалам лорадара ше

бехктокхаме волга кхетадеш вола. Из хургволаш, моллагIча хьале нийслю а, ший низ дIакхоачача зе цадара, лаьтта бIехцадара тIехьа волаш.

Бакьда белгалдаьчун юкье-ра керттердар да - кхувш йоагIа тIехье нийсача наькъ тIа яккхар. Цига накьадаргда моллагIа дола хьалаш, уж эзараш да.

Масала, шо ловзаш да берашца шахматех, хьал а айеш пластмасса кеп, оаш оал кагийбарашка:

- Ер хьаькъале ловзар да. Шоана хой, хьаькъал долча наха шозлагIа чакхьоахилга дIакхайса яда шушаш, кIопилгаш? Хьажал, ер цхьан хана сага ца эшаш илла нувх я, хIанз цох паччахь хилар!

ШоллагIдар - из ца дича даргдоацар да, моральни а бокьоний а оагIорахьа, Iалама даькъ тIа салаIа ловрашца кьовсам лоаттабе безар, шоашта тIехьа нувхаш ютаргIоацаш уж бехктокхаме оттабеш, уж моллагIча тайпара шоай гаргара хиларах е балха тIагIолла бовзаш хиларах бакьбе а ца гIерташ.

«Мегаргдац Iалам бIехде!» - из массане юкьарча эздеда Iадат хила деза. ДуххагIбараш ха дезаш ба, цIено лелаяр - из хоза, дика, сагаца хила доагIаш дола гIулакх да. ХIаьта шийх геттара, «доккха хIама да со», яхаш вар, цхьанна хIамах эхь ца хеташ, - из Iовдала йилбазал да.

Цхьаькха а да лоархIаме, вай республиканна унахцIена экологи лелаяр; цун доал дара даькъ тIа, Iалама доазонаш тIа лостам хилиьтар. БоккхагIбараш ГIалгIайче духхагIа лела беза, шоашта цун мийингаш хьаеллаш. Доккхал деш цун кхашка хьатIадаьннача зизаех, хозача аренех, шахьара йистошка гIетташ лелача аьрзех. Хьажа, бIаргаго дийна Iалам! Цо таро лургья бехктокхамегIа хила, нувхаш къаьст-къаьста гульярца; дикагIа кхетадайтаргда мишта дIадоаккхаргдар-хьогI вай воашта зе деш дар, Iалам бIехдеш дар.

ГІалгІайче хилар «Ший лоІамагІа вола патриот!» яхача ловзара шоллагІа біал

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай мехка дІабихъар «Ший лоІамагІа вола патриот!» яхача ловзара шоллагІа біал, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Даьхен лорабой» моттигерча даькъа бувзамий болхло волча Налганаькъан Рамзана.

«Мужеча дешархоша шоай говзал юкьейо-алайир Іадсаькх кхоссах, моттигашкара хьалсиха довзарах. Тоабашка дІахьош йолча яхьашка царна хьалхадаьккхар; чо-алханерча хьалашка сиха хІама кхетаде, де дезар кьоастаде Іомабалар», - аьлар хоамо.

«Цу тайпара говзал хиларо чоагІбу берий Даьхенцара безам, иштта шоай таронех уж дикагІа тешабу», - аьлар Налганаькъан Рамзана.

«Газпром межрегионгаз Наьсаре» яхача моттиго, ЖКХас цхьана дІахьош бола болх тоабеш латт

Коазой Мадина

раша.

Газа оагІонцарча, ЖКХ болхлоша таханарча дийнахьа шоашта хьалхашка латгача керттерча декхарех дийцар. Из хоам «Сердалога» бир газа моттига зарбан болх лелабе-

АО «Газпром межрегионгаз Наьсаре» яхача моттиге дІайихьача кхетаче, цу оагІонцарча балха кулгал деча Лаьнанаькъан Элберда, ЖКХ министра Султиганаькъан

Іумара дийцар газацарча наьха декхарех, бокъо йоацача тайпара газ дІахувтгарах, газацара гІирсаьх кхерам боацача тайпара лоатгдарах.

Лаьнанаькъан Элберда белгалдир, республикерча хьакимашца цхьана болх дІахьош хи-

ларо цу оагІонца дувзаденна-раш дикагІа меттадоаларах. «Цхьана дІахухьача кхетаче-нашка гІолла, дикагІа аьттув боал кхоачамбоацараш нийсде», - аьлар АО «Газпром межрегионгаз Наьсаре» яхача моттига кулгалхочо.

ГІалгІайчен викалаш бахар, Дерригача дунен кагирхой фестивале

Гаьгенаькъан Мартина

зарбан болх лелабераша.

ГІалгІай Республикара викалаш бахар Нижни Новгородде, Дерригача дунен фестивале дакъа лаца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага кагирхой цхьанкхетара Цен

Кхетаче дІахьоча царга хьежаш я, хоза кийчъьхьа программа. Тов бетта 17-ча денгара 22-ча денга кхаччалца цар дакъа лоацаргда говзанча хьехамашка, семинаршк,

вІашагІкхетара кьамаьлашк хьалхале лелаеча говзанчашца. Дерригача дунен фестивало таро лу кагирхошта шоайла бовза, новкъостий лаха е кхийола проекташ тахка.

«Тхо тешаш да тхоай доакъашхоша ГІалгІайче дика-

ча оагІорахьара гойтаргхиларах. Хьаллаца вай уж цу даькъ тІа, иштта ловца боакхаш: аьттув, низ, дикахетараш хилда цар», - аьлар кагирхой цхьанкхетарий Цен кулгалхочо Ведажанаькъан Зоврибика.

ГІалгІайчен УПЧ новкъостал дир, боккхача дезала нанна

Коазой Мадина

Сага бокьонех волча ви-кала фусаме новкъостал дир Наьсарен кхален Эк-кажкъонгий-Юрта яхаш йолча ворхІ бера нанна, хІара бетта хьадоагІаш дола ахча хьаэца.

Хоам бу, аьтинга бетта денз, цун ахча соцадаьд каьхаташ лертІа дац, аьнна.

Кхалсаг СФРага гІолла хьежар цъярчоа нийсхо яккха, бакьда кхетадир, шийна хетар гаьна долга, цудухьа новкъостал дехаьх ера из сага бокьонех вола ви-кал волча.

«Россе Социальни ганза тІехьара тІа болх баьчул тІехьагІа, цун соцадаь лаьтта ахча ворхІ бера хІаранена хьадала лаьрхІар 100%, республике латташ болча ВПМ боарамах-16 эзар 169 сом.

Цу кхалсага аьтинга беттагара маьцхали беттага кхаччалца дола соцадаьхиннна ахча а тІехьара тІа хьаделар», - аьлар «Сердало» газетага ГІалгІайчен УПЧ хІама тохкача даькъо.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАОУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
17 сентября 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № _____ Тираж: 2000 экз.

Вай мехкара
Хамхой
Хоасбулат,
Гуржий
мехка ший
спортацара
бувзам
ч'оаг'беш ва

Гаьгенаькъан Мартина

Вай мехкара Хамхой Хоасбулат Гуржий мехка ший спортацара бувзам тоабеш, ч'оаг'беш ва. «Мерани Мартвили» яхача футбол тоабан юкъе белгала волаш, ловзаш ва вай мехкахо.

«Сердалога» из хоам бир футбол Федерацияна хьалха латтача Хулахой Хаважа. «Спраери» тоабанца хиннача т'еххарча ловзаре ший тоаба к'алитанзар Хоасбулата. Шоллаг'ча тайме шоашкахьа чутохаш хинна бургац юстаркхосса аьттув баьлар цун.

Чот 1:1 йолаш, чакхдаьлар ловзар», - йоах тхогарча хоам. Укх беттарча 15-ча дийнахьа «Динамо Тбилиси-2» яхача тоабанна духьала ловзаш хургья «Мерани Мартвили».

Г'алг'айчен викала Латыранаькъан Ахьмада Россе кубке борза совг'лат даьккхар

Гаьгенаькъан Мартина

Г'алг'айчен эллиной-румий латархочо Латыранаькъан Ахьмада борза совг'лат даьккхар Россе Кубке, из

д'айихьар Нижегородски областе, яхаш, дийцар «Сердало» газетага спортивни латарах йолча Федерация.

Вай мехкахо, «Ади-Ахь-

мад» спортклубе йомалуш волча Латыранаькъанчо дика котало яьккхар 18 шу долча кагирхошта юкъе, 92 кг дозал дарашца яхьеванна. Профессионални говзал лакха хиларах, цун таро

хилар кхоалаг'ча лаг'ла т'ла отта. Белгалду, Нижегородски областа Бор оалача шахьаре д'лахьош хиннача яхьашка дакъа лоацаш вар 500 спортсмен, мехка 51 моттигера вена.

«Чемпион» яхача ФОКа новк'юстал дир Яндарерча бахархоша

Гаьгенаькъан Мартина

«Чемпион» яха физкультурно-унахц'енон моттиг хьаллаьцар, новк'юстал деш, юртарча шинсага, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу моттигера.

«Спортивни боахама новк'юстал дара, физически культурацара берий безам совбаккхара, Султигнаькъан Мухьмадеи йийсаси кердача зале эшаш дола г'ирсаш ийцар.

Цар новк'юсталца ФОКе х'анз ба кхоъ бокс'ерий «кхор», биъ залашта бола муш, иштга 100 хувцара лаьрх'а йола лампа», - аьлар хоам.

Комплекса кулгалхой тешаш ба спортивни хьалаша тренировкаш д'лаяхьара хьал тоадергхиларах, хургбола спортсменаш дикаг'ла йомабержхиларах. Цар яхачох, бахархой дег чура боаг'лача спортсарча безамо тренерий хьинар оарцаг'доаккх унахц'ена т'ехье кхьара.

ШУБЫ

22 СЕНТЯБРЯ
во Дворце культуры
(г. Сунжа, ул. Осканова, 75)

СКИДКИ до 70%
ЦЕНЫ ОТ 5000 РУБЛЕЙ!

**СДАЙ СТАРУЮ ШУБУ
И ПОЛУЧИ СКИДКУ
НА НОВУЮ
ДО 20000 РУБЛЕЙ!**

Размерный ряд
от 38 до 72 размера.
Собственное производство.
Meha-vyatka.ru 88002013893

**Рассрочка
0-0-24**

Срок акции 22.09.2025. Организатор акции и рассрочка без участия банков – ИП Манылов Д. В. ОГРНИП 316435000072188. Срок рассрочки от 3 до 24 месяцев, 0 % – первоначальный взнос, 0 % – переплата. Сумма рассрочки от 10000 до 200000 рублей. Гражданам РФ от 20 до 75 лет. Информация об организаторе акции, сроках проведения, месте получения – у продавцов-консультантов. РЕКЛАМА

Магас-Шахьара ЦКСиТ хьаэц, армрестлингах йолча секце керда йамеш

Гаьгенаькъан Мартина

Културан, спорта, туризма Центре т'ехьара т'ла хьаэц армрестлинг йомает кердабараш, йоах «Сердало» газетага цигарча кулгалхочун г'ончас Янданаькъан Абте.

«Цу тоаба кулгал деш хургва ялхазза дунен чемпион, барх'лазза Европа чемпион, дунен чемпионата профессионалшта юкъе котваьнна Саганаькъан Ибрахим. Цо ший говзал д'алургья армрестлинг йомает ловш хьабоаг'ларашта», - аьлар хоам.

Цу хоамах дувцаш, ЦКСиТ кулгалхо Кьоастой Мухьмад-Башира белгалдир; Саганаькъан Ибрахима новк'юсталца, армрестлинг лоарх'ламерг'чарех ц'хьа оаг'ув хургья Центра спортивни балха юкъе, аьнна.

